

Bracon (Sculptobracon) yakui Watanabe löytynyt Suomesta (Hymenoptera: Braconidae)

Veli Vikberg

Vikberg, V. 2018. *Bracon (Sculptobracon) yakui* Watanabe löytynyt Suomesta (Hymenoptera: Braconidae) [*Bracon (Sculptobracon) yakui* Watanabe found in Finland (Hymenoptera: Braconidae)]. – Sahlbergia 24(1): 12–13.

One female of *Bracon (Sculptobracon) yakui* Watanabe, 1937 was found in Finland, South Häme: Janakkala, Hangastenmäki (ETRS-TM35FIN 6752:369) on 9 October 2011. The female was compared with two paratypes of *Bracon burjaticus* Tobias, 1961 (a younger synonym of *Bracon yakui*). This is the westernmost locality for this trans-Palaearctic species known earlier from Japan (Hokkaido) to Central European Russia. The species is new for Finland and North Europe.

Veli Vikberg, Liinalammintie 11 as. 6, FI-14200 Turenki, Finland. E-mail: veli.vikberg@pp.inet.fi

Janakkalan (EH) Hangastenmäen (6752:8369) lehtikuusien alta sain myöhään syksyllä 9. lokakuuta 2011 haavimalla oudon vainopistiäisen: sen etuselän sivut ja keskiselkä olivat voimakkaan punaiset, siivet vahvasti savuttuneet, takaruumiin selkakilvet vahvasti skulpturoituneet, ja munanasettimen tuppi oli hyvin lyhyt (Kuva 1). Venäjän Euroopan puoleisen alueen käsikirjan (Tobias 1986) kaavan mukaan naarasyksilö menee lajiin *Bracon (Sculptobracon) burjaticus* Tobias. Lajin väreistä tässä teoksessa ei kerrota mitään.

Tobias (1961) kuvasi lajin *Bracon burjaticus* Transbaikialilta kolmen kasvatetun naaraan perusteella (holotyypin ja 2 paratyypin). Löytöpaikka Ulan-Ude on nykyään Burjatian tasavallassa. V. Kolmekova kasvatti naaraat haavalta tai poppelilta löytyneestä kehrääjän toukasta 11. elokuuta 1959. Tobias kuvasi lajin omaan alasukuunsa *Sculptobracon*. Sen ainoan lajin tuntomerkkejä olivat ruumista lyhyempi tuntosarvi, sileä keskiruumis, jonka kilvekkeen etuosassa on pistemäinen kuoppa, takaruumiin vahvasti skulpturoidut selkakilvet (verkkomaisia pisteitä ja pitkittäisiä viiruja on kaikissa kilvissä), sekä lyhyt ja kapea munanasetin.

Pietarin eläintieteellisestä museosta sain lainaksi kaksi *Bracon burjaticus*-lajin paratyypin. Niiden koko oli 3.6–3.8 mm ja etusiipi 3.6–3.7 mm. Toisella tuntosarvet olivat läheltä kärkeä poikki, toisella oli 25–26 siimaniveltä. Niiden kilveke ja tausta olivat suureksi osaksi kellanpunaisia ja takaruumis selvästi punertava, vain osittain tummunut. Suomalaisen naaraan pituus oli 3.8 mm, etusiiven pituus 4.2 mm ja siimaniveliä 25–26. Sen kilveke ja keskiruumiin loppuosa ja takaruumiin selkakilvet olivat mustia. Sen takaniilkan jaokkeiden pituudet olivat 0.36, 0.21, 0.14, 0.10 ja 0.19 mm ja nämä mitat eivät oleellisesti poikenneet paratyypin mitoista (Tobias 1986: kuvassa 68/2 takaniilkan 4 jaoke piirretty hyvin lyhyeksi). Paitsi mainittuja värieroja, eroja löytyi mm. kilvekkeen tyvikuopan pitkittäisharjuissa (paratyypeilla 6–10 melko hentoa harjua, suomalaisella 5 vähän paksumpaa harjua) ja tauksen keskiosan

Kuva 1. *Bracon (Sculptobracon) yanoi* naaras Suomesta. Valokuvaaja Pekka Malinen.

Fig. 1. *Bracon (Sculptobracon) yanoi* female from Finland. Photograph by Pekka Malinen.

skulpturointi oli erilaista. Muuten suomalainen naaras oli hyvin samanlainen kuin Siperiasta kasvatetut naaraat. Joten tässä vaiheessa on parasta pitää suomalaista yksilöä samana lajina, ehkä sen variaationa.

Papp (1986) synonymisoi *Bracon burjaticus*-lajin Japanin Hokkaidolta kuvatun lajin *Bracon yakui* Watanabe kanssa ja ilmoitti löytöjä Korean niemimaalta. Watanabe (1937) kuvasi sen naaraan ja koiraan Hokkaidon saarelta. Laji on siellä kasvatettu ruskopystyperän *Clostera anastomosis* (Linné) toukasta (Noctuoidea: Notodontidae). Tämä perhoslaji esiintyy laajalla alueella Suomessakin ja sen toukka elää haavalla tai pajuilla (Silvonen ym. 2014). Tobias ym. (2000) mainitsevat lajin *Bracon yakui* Venäjän Kauko-Idästä. Sen pituudeksi he ilmoittivat 2.3–3.7 mm.

Lajin aiemmin tunnettu levinneisyys on Japani (Hokkaido), Korea, ja Venäjän osista Kaukoitää, Burjaattien tasavalta sekä keskinen Euroopan puoleinen alue. Laji on Suomelle ja Pohjois-Euroopalle uusi. Fauna Europaeassa (van Achterberg 2013) se mainitaan vain Euroopan puoleisen Venäjän keski-alueelta nimellä *Bracon burjaticus*. Suomen ainoa naaras sijoitetaan Luonnontieteellisen keskusmuseon kokoelmaan.

Kiitokset

Lars Ove Hansen, Oslon yliopisto lähetti englanninkielisen käännöksen Tobiaksen (1961) artikkelista. Sergey Belokobylskij, Andrey Khalaim ja Jekaterina Tselikh Pietarin eläintieteellisestä museosta lainasivat *Bracon burjaticus*-paratyypit. Pekka Malinen valokuvasi suomalaisen yksilön.

Kirjallisuus

- Achterberg, K. van 2013: Fauna Europaea: Braconidae. Fauna Europaea version 2017.06, <https://fauna-eu.org> (haettu 22.3.2018)
- Papp, J. 1996: Braconidae (Hymenoptera) from Korea, XVIII. - *Annales Historico-Naturales Musei Nationalis Hungarici* 88: 145–170.
- Silvonen, K., Top-Jensen, M. & Fibiger, M. 2014. Suomen päivä- ja yöperhoset, maastokäsikirja (A field guide to the butterflies and moths of Finland). - Bugbook publishing, Østermarie. 820 s.
- Tobias, V. I. 1961: New genera and species of the genus *Bracon* F. (Hymenoptera, Braconidae). - *Entomologicheskoye Obozreniye* 40: 659–668 (in Russian). [Translated in English: *Entomological Review* 40: 362–367]
- Tobias, V. I. 1986: Gnaptodontinae, Braconinae, Telengainae. - In: Medvedev, G. S. (ed.) *Keys to the insects of the European part of the USSR* 3, Hymenoptera 4. - *Keys to the fauna of the USSR* 145: 1–501 (in Russian; translated in English in 1995 by Oxonian Press Pvt. Ltd., New Delhi).
- Tobias, V. I. & Belokobylskij, S. A. 2000: 6. Subfam. Braconinae.- In: Ler, P. A. (ed.) *Key to the insects of Russian Far East*. Vol. IV. Neuropteroidea, Mecoptera, Hymenoptera. Pt 4: 109–192. Dal'nauka, Vladivostok. 651 s.
- Watanabe, C. 1937: A contribution to the knowledge of the Braconid fauna of the Empire of Japan. - *Journal of the Faculty of Agriculture, Hokkaido (Imp.) University* 42: 1–188.
- Yu, D. S. K., van Achterberg, C. & Horstmann, K. 2012: Taxapad 2012. World Ichneumonoidea 2011. Taxonomy, biology, morphology and distribution. <http://www.taxapad.com/taxapadmain.php>

